

**T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı
Müzik Eğitimi Bilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

**KLASİK GİTAR ÖĞRENCİLERİNİN BİREYSEL ÇALGI TÜKENMİŞLİK
DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ (KONYA İLİ ÖRNEĞİ)**

BEYTULLAH TOSUN
ORCID: 0009-0005-1963-3179

Danışman
Prof. Dr. Onur GÜÇLÜ
ORCID: 0000-0001-5744-4057

Konya – 2026

TEŞEKKÜR

Bu çalışmanın her aşamasında bilgi ve deneyimleriyle bana yol gösteren danışmanım Prof. Dr. Onur Güçlü'ye teşekkür ederim. Tez sürecinde desteklerini ve güvenlerini her zaman hissettiğim İsmail ER'e ve Gülsün YEŞİLER'e Sevgisi ile yanımda olan sevgilim Zeynep Yüksel'e teşekkür ederim.

Ayrıca bu süreç boyunca sessiz dostluğu ve neşesiyle bana eşlik eden oğlum Berlin'e teşekkürlerimi sunarım.

Beytullah TOSUN
AĞUSTOS 2026

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ (TEŞEKKÜR).....	ii
İÇİNDEKİLER.....	iii
TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU.....	v
BİLİMSEL ETİK BEYANNAMESİ.....	vi
SİMGELER VE KISALTMALAR.....	vii
ÖZET.....	viii
ABSTRACT.....	ix
1. GİRİŞ.....	1
1.1. Problem Durumu.....	1
1.1.1. Alt Problemler.....	3
1.2. Araştırmanın Amacı.....	3
1.3. Araştırmanın Önemi.....	3
1.4. Sayıltılar (Varsayımlar).....	3
1.5. Sınırlılıklar.....	4
1.6. Tanımlar.....	4
2.KAVRAMSAL ÇERÇEVE.....	5
2.1. Tükenmişlik.....	5
2.2. Tükenmişliğin Tarihi.....	5
2.3.Tükenmişliğin Modelleri.....	6
2.4.Müzik Eğitimi ve Çalgı Eğitiminde Tükenmişlik.....	10
2.5.Bireysel Çalgı Eğitimi.....	11
2.6.İlgili Araştırmalar.....	12
3. YÖNTEM.....	15
3.1. Araştırmanın Modeli.....	15
3.2. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi (Araştırmanın Çalışma Grubu) (Katılımcılar)...	15
3.3. Veri Toplama Araç ve/veya Teknikleri.....	15
3.4. Verilerin Toplanması.....	16
3.5. Verilerin Çözümlemesi (Verilerin Analizi).....	16
4. BULGULAR.....	17
4.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum.....	17
4.2.İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum.....	18
5. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER.....	20
KAYNAKLAR.....	23

EKLER.....	27
-------------------	-----------

TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU

Klasik Gitar Öğrencilerinin Bireysel Çalgı Tükenmişlik Düzeylerinin İncelenmesi(Konya İli Örneği) başlıklı tez çalışmamın toplam 39 sayfalık kısmına ilişkin, 06/08/2026 tarihinde tez danışmanım tarafından **Turnitin** adlı intihal tespit programından aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezimin benzerlik oranı **%19** olarak belirlenmiştir.

Uygulanan filtrelemeler:

1. Tez çalışması orijinallik raporu sayfası hariç
2. Bilimsel etik beyannamesi sayfası hariç
3. Önsöz hariç
4. İçindekiler hariç
5. Simgeler ve kısaltmalar hariç
6. Kaynaklar hariç
7. Alıntılar dahil
8. 7 kelimedenden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

Necmettin Erbakan Üniversitesi Tez Çalışması Orijinallik Raporu Uygulama Esaslarını inceledim ve tez çalışmamın, bu uygulama esaslarında belirtilen azami benzerlik oranının (%30) altında olduğunu ve intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

6/08/2026

Beytullah TOSUN

Prof. Dr. Onur GÜÇLÜ

BİLİMSEL ETİK BEYANNAMESİ

Bu tezin tamamının kendi çalışmam olduğunu, planlanmasından yazımına kadar tüm aşamalarında bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini, tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez hazırlama kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel kurallara uygun olarak atıf yapıldığını ve bu kaynakların kaynaklar listesine eklendiğini beyan ederim.

Beytullah TOSUN

06/08/2026

SİMGELER VE KISALTMALAR

Simgeler

SS: Standart sapma

N : Örneklem Sayısı

p : Anlamlılık Düzeyi

Ort: Ortalama

$\bar{x}$: Aritmetik Ortalama

ÖZET

Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı
Müzik Eğitimi Bilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi

KLASİK GİTAR ÖĞRENCİLERİNİN BİREYSEL ÇALGI TÜKENMİŞLİK DÜZEYLERİNİN İNCELENMESİ (KONYA İLİ ÖRNEĞİ)

Beytullah TOSUN

Araştırmanın çalışma grubunu, 2025-2026 eğitim-öğretim yılında Konya Necmettin Erbakan Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Programında öğrenim gören bireysel çalgısı klasik gitar olan 12 öğrenci ile Konya Çimento Güzel Sanatlar Lisesinde öğrenim gören bireysel çalgısı klasik gitar olan 10 öğrenci olmak üzere toplam 22 öğrenci oluşturmuştur. Araştırmada veriler, Girgin (2015) tarafından geliştirilen “Bireysel Çalgı Dersi Tükenmişlik Ölçeği” kullanılarak elde edilmiştir. Verilerin analizinde SPSS paket programından yararlanılmış; frekans, yüzde, aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri hesaplanmıştır. Verilerin normal dağılım göstermemesi nedeniyle tükenmişlik düzeylerinin incelenmesinde Mann-Whitney U testi ve Kruskal-Wallis H testi kullanılmıştır.

Araştırma sonucunda klasik gitar öğrencilerinin bireysel çalgı dersine yönelik tükenmişlik düzeylerinin oldukça düşük olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin ölçekten aldıkları toplam puan ortalaması 61,14, madde ortalaması ise 1,70 olarak bulunmuştur. Bu sonuç, öğrencilerin bireysel çalgı dersine yönelik tükenmişlik ifadelerine genel olarak “Hiç Katılmıyorum” düzeyinde yanıt verdiklerini göstermektedir. Araştırmada öğrencilerin bireysel çalgı dersine yönelik tükenmişlik düzeyleri ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı bir farklılık olmadığı belirlenmiştir. Benzer şekilde okul türü değişkeni açısından da Konya Çimento Güzel Sanatlar Lisesi öğrencileri ile Necmettin Erbakan Üniversitesi Müzik Öğretmenliği Programı öğrencilerinin tükenmişlik düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Buna karşın öğrencilerin bireysel çalgı dersine yönelik tükenmişlik düzeylerinin sınıf düzeyi değişkenine göre anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Sıra ortalamaları incelendiğinde en yüksek tükenmişlik düzeyinin üçüncü sınıf öğrencilerinde, en düşük tükenmişlik düzeyinin ise dördüncü sınıf öğrencilerinde olduğu belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Klasik gitar, bireysel çalgı dersi, tükenmişlik, müzik eğitimi.

ABSTRACT

Necmettin Erbakan University, Graduate School of Educational Sciences
Department of Fine Arts Education
Music Education Program
Master Thesis

EXAMINATION OF INDIVIDUAL INSTRUMENT BURNOUT LEVELS OF CLASSICAL GUITAR STUDENTS (KONYA PROVINCE EXAMPLE) Beytullah TOSUN

The study group consisted of a total of 22 students, including 12 students whose primary instrument was classical guitar and who were enrolled in the Music Education Program at Ahmet Keleşoğlu Faculty of Education, Necmettin Erbakan University, and 10 students whose primary instrument was classical guitar and who were enrolled at Konya Çimento Fine Arts High School during the 2025–2026 academic year. The data were collected using the “Individual Instrument Course Burnout Scale” developed by Girgin (2015). SPSS software was utilized for data analysis, and frequency, percentage, arithmetic mean, and standard deviation values were calculated. Since the data did not show a normal distribution, the Mann–Whitney U test and the Kruskal–Wallis H test were used to examine burnout levels.

The results indicated that the burnout levels of classical guitar students toward individual instrument lessons were quite low. The mean total score obtained from the scale was 61.14, while the mean item score was 1.70. This finding indicates that the students generally responded at the “Strongly Disagree” level to the burnout statements included in the scale. No statistically significant difference was found between burnout levels and gender. Similarly, no significant difference was found between the burnout levels of students attending Konya Çimento Fine Arts High School and those enrolled in the Music Education Program at Necmettin Erbakan University. However, a statistically significant difference was found according to grade level. Examination of the mean rank scores revealed that third-year students had the highest burnout levels, whereas fourth-year students had the lowest burnout levels.

Keywords: Classical guitar, individual instrument lesson, burnout, music education.

BÖLÜM 1

1. GİRİŞ

Eğitim insanın yaşamı boyunca süren, düşünce ve davranışlarını değiştiren bir süreçtir. İnsanları belirli bir yönde şekillendirmek olan sürekli bir süreçtir. Bu süreçte Edinilen bilgi, beceri ve davranışlar sadece kişisel gelişimi değil aynı zamanda değer duygusunu ve toplumun üyesi olma bilincini de güçlendirir. Toplumun önemli temel ihtiyaçlarından olmakla beraber toplumun vazgeçilemez bir unsurudur (Başaran, 1983b).Eğitim fiziksel, Duygusal ve sosyal beceri ve davranışları en uygun şekilde öğretmek ve Belirli bir hedefe doğru ilerlemeyi amaçlayan tüm faaliyetleri kapsar. Bu bağlamda bireylere belirli amaçlara yönelik yeni beceriler, eylemler ve davranışlar kazandırır (Akyüz, 2001).Eğitimin bu geniş kapsamlı etkilerini dikkate aldığımızda, Müzik eğitiminin bireylerin yaratıcılık ve estetik gelişimine nasıl katkı sağladığını incelemek de büyük önem taşımaktadır.

Müzik eğitim ise, bireyin müzikle ilgili becerileri edinmesini, mevcut müzikal yeterliliklerini geliştirmesini veya iyileştirmesini amaçlayan bir süreçtir. Bu süreçte, eğitim alan bireyin (çocuk, genç veya öğrenci) önceki müzik deneyimleri dikkate alınarak, belirlenen hedeflere ulaşmak adına planlı, sistematik ve yapılandırılmış bir eğitim yaklaşımı benimsenmektedir. (Uçan, 2018)

Çalgı eğitimi, bireyin müzikal ilerlemesinde temel bir rol oynamaktadır. Teknik becerilerinin ve sanatsal duyarlılığının ileri seviyede gelişimine katkı sağlamaktadır. Çalgı eğitim süreci, bireyin enstrüman hakimiyetini artırmasının yanı sıra, müzikal dil gücünü, estetik algısını ve yorumlama yeteneğini arttırmada oldukça önemli olduğu düşünülmektedir.

Tükenmişlik, bireyin sahip olduğu değerler, saygınlık ve manevi durumunda gerçekleşen önemli bir zayıflama veya aşınmayı ifade etmektedir. En temel tanımıyla tükenmişlik, insanın ruhsal olarak çöküşünü simgeler. Bununla birlikte, tükenmişlik; yavaş bir şekilde gelişen ve sürekli bir biçimde ilerleyen, bireyi adeta kurtulması güç bir çıkmaza sürükleyen bir psikolojik rahatsızlık olarak tanımlanabilir (Leiter,M.P., 1997)

Tükenmişlik yaşayan bireyler, sabah uyandıklarında dahi, iş günü sonrasındaki yorgunluğu hissettiklerini ve hizmet verme kapasitesinin tükenmiş olduğunu ifade ederler. Bu kişiler, işlerine yeterince odaklanamadıklarını ve hizmet sundukları bireylere karşı sorumluluk duygularının belirgin şekilde azaldığını dile getirirler. Bu tür bir ruh hali, çalışanlarda öfke,

huzursuzluk ve artan gerginlik gibi olumsuz duygusal durumların ortaya çıkmasına neden olabilir (Dölger, 2014).İş nedeniyle aşırı duygusal yıpranma yaşayan ve yoğun bir şekilde çevresindeki insanlarla birlikte çalışma zorunluluğu taşıyan bireylerde, umutsuzluk, çaresizlik, fiziksel yorgunluk ve uzun süreli halsizlik gibi belirtiler gözlemlenmektedir. Bu belirtilerin sonucunda, bireyde iş yaşamına ve sosyal çevresine karşı olumsuz tutumların ortaya çıkması, söz konusu durumu tanımlamak için "tükenmişlik sendromu" olarak adlandırılmaktadır (J. Maslach,C. S. E., 1981)

Orzel'e (2010) göre stres ve tükenmişlik, müzik eğitimi alan öğrenciler arasında sıklıkla karşılaşılan bir olgudur. Müzik eğitiminin kendine özgü yapısı, öğrencilerden beklenen yoğun bireysel çalışma süreci ve performans odaklı değerlendirme anlayışı, diğer disiplinlere kıyasla farklı sorumluluklar yüklemektedir. Ayrıca müzik mesleğinin fiziksel ve psikolojik açıdan yüksek düzeyde çaba gerektirmesi, öğrencilerin stres ve tükenmişlik yaşama olasılığını artırabilmektedir. (Zabuska, 2018). Müzikal faaliyetlerde sürekli olumsuz duyguların yaşanması, müzisyenlerde tükenmişlik belirtilerinin ortaya çıktığını göstermektedir (Orzel, 2010)

1.1. Problem Durumu

Eğitim fakültelerinin müzik öğretmenliği bölümlerinde ve Milli Eğitim Bakanlığına bağlı güzel sanatlar liselerinde, öğrencilerin ders çeşitliliği ve sürekli çalgı çalma zorunluluğu nedeniyle bireysel çalgı derslerine yönelik çeşitli sıkıntılar yaşanmakta ve bu durum, bireysel çalgı çalışmalarına ilgisizlik, öğretmene karşı olumsuz olabilecek tutumlar, davranışlar ve dersin sadece geçme aracı olarak görülmesi gibi sonuçlar doğurabilmektedir. Bu şikayetlerin altında öğrencilerde tükenmişlik hissinin etkili olabileceği düşünülmektedir.

Bu araştırmada 2024-2025 yılında İç Anadolu Bölgesinde bulunan; Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Anabilim Dalı Müzik Öğretmenliği Bölümünde eğitim gören bireysel çalgısı klasik gitar olan öğrencilerin ve Konya Çimento Güzel Sanatlar Lisesinde bireysel çalgısı klasik gitar olan öğrencilerin tükenmişlik düzeyi incelenerek aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

Konya Çimento Güzel Sanatlar Lisesinde bireysel çalgısı klasik gitar olan öğrencilerin ve Konya Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği bölümünde bireysel çalgısı klasik gitar olan öğrencilerin tükenmişlik düzeyleri nelerdir?

1.1.1. Alt Problemler

Bireysel çalgısı klasik gitar olan öğrencilerin bireysel çalgı dersine yönelik tükenmişlik düzeyleri ile cinsiyet ve sınıf değişkenleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark var mıdır?

Konya Çimento Güzel Sanatlar Lisesindeki klasik gitar öğrencileri ve Konya Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Fakültesindeki klasik gitar öğrencilerinin tükenmişlik düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark var mıdır?

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmada Eğitim fakültelerinin müzik öğretmenliği bölümünde öğrenim gören klasik gitar öğrencilerin ve Güzel Sanatlar Liselerinde öğrenim gören klasik gitar öğrencilerin bireysel çalgı derslerindeki tükenmişlik düzeylerini belirlemek amaçlanmıştır.

1.3. Araştırmanın Önemi

Bu araştırma, bireysel çalgısı klasik gitar olan güzel sanatlar lisesi öğrencileri ile eğitim fakültelerinin güzel sanatlar eğitimi bölümü müzik eğitimi anabilim dalında öğrenim gören ve bireysel çalgısı klasik gitar olan öğrencilerin bireysel çalgılarına yönelik tükenmişlik düzeylerinin incelenmesi literatüre katkı sağlaması bakımından önem taşımaktadır.

1.4. Sayıtlar

- Örneklemenin evreni yansıtır nitelikte olduğu kabul edilmektedir.
- Bu araştırmada, veri toplama sürecine katılan öğrencilerin, bireysel çalgı dersi tükenmişlik düzeylerini belirlemeye yönelik ölçekte yer alan maddeleri kendi görüş ve deneyimlerini yansıtacak şekilde yanıtladıkları varsayılmıştır.

1.5. Sınırlılıklar

Araştırmada 2024-2025 yılları arasında Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği ve Güzel Sanatlar Liselerinde eğitim gören klasik gitar öğrencilerin tükenmişlik düzeylerini incelemeye yöneliktir. Araştırma, Konya Necmettin Erbakan Üniversitesi ve Konya Çimento Güzel Sanatlar Lisesi ile sınırlandırılmıştır.

1.6. Tanımlar

Klasik gitar:17. yüzyıl sonlarında ortaya çıkmış ve özellikle 20. yüzyılda müzik dünyasında hızla popülerlik kazanmıştır. Bu popüleritenin temel nedenlerinden biri, gitarın farklı müzik türlerinde geniş bir kullanım alanına sahip olmasıdır. Gitar, seslendirme teknikleri açısından birçok olanak sunmakta ve çeşitli efektlerle anlatım gücünü artırmaktadır(Yöndem, 1998)

Tükenmişlik: Tükenmişlik, iş ortamında bireyin uzun süreli strese maruz kalması sonucu gelişen, duygusal tükenme, motivasyon kaybı ve profesyonel verimlilikte azalma ile karakterize edilen psikolojik bir sendromdur. Çalışma koşullarındaki yoğun talepler ve stres faktörlerine karşı verilen kronik bir tepki olarak ortaya çıkar ve bireyin iş performansı, duygusal iyilik hali ve genel yaşam kalitesi üzerinde olumsuz etkiler yaratabilir. (Maslach, 2003)

BÖLÜM 2

2.KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1.Tükenmişlik

Tükenmişlik (burnout) kavramı, ilk olarak 1974 yılında Herbert Freudenberger tarafından, bireyin enerji, güç ya da kaynaklarının, aşırı talepler karşısında tükenmeye başlaması şeklinde tanımlanmıştır. Bu kavrama yönelik ilgiler 1970'li yılların sonları ile 1980'li yılların başlarında artış göstermiştir. Konuya önemli katkılarda bulunan Maslach ve Jackson, 1981 yılında geliştirdikleri modelle tükenmişliği; duygusal tükenme, bireylerle ilişkilerde duyarsızlaşma ve kişisel başarı hissinde azalma olmak üzere üç temel boyutta ele alarak, alan yazında en fazla kabul gören yaklaşımlardan birini ortaya koymuşlardır.(Demir, 2009) Uzun süreli ve yoğun iş stresiyle ilişkilendirilen tükenmişlik olgusu, Maslach tarafından mesleki anlam ve amaçtan uzaklaşma süreci olarak değerlendirilmiştir. Bu bağlamda Maslach, tükenmişliği; bireyin profesyonel kimliğiyle olan bağının zayıflaması ve hizmet sunduğu kişilere yönelik özgün ilgi ve bağlılığının azalması sonucu ortaya çıkan psikolojik bir durum olarak tanımlamıştır. (C., 1976) Ruhsal çözümlenin en belirgin biçimlerinden biri olarak değerlendirilen tükenmişlik, insan psikolojisinde derin bir çöküşü temsil eder. Bu durum ani değil, aksine yavaş ilerleyen ve süreklilik gösteren bir süreç olup, bireyi giderek derinleşen ve çıkışı güçleşen bir ruhsal girdabın içine çekmektedir. Bu yönüyle tükenmişlik, sadece duygusal ve fiziksel değil, aynı zamanda zihinsel ve değer temelli bir tükeniş sürecidir.(C. & Leiter,M.P., 1997)

2.2.Tükenmişliğin Tarihi

Graham Greene'in 1960 tarihli *A Burnt-Out Case* adlı romanında, tükenmişlik kavramını, başkarakter Querry'nin mesleki ve ruhsal çöküşü üzerinden ele alınır. Ünlü bir mimar olan Querry, yaşamındaki anlamı yitirerek Kongo'daki bir cüzzam kolonisinde inzivaya çekilir. Burada, fiziksel olarak tedavi edilemeyecek derecede ilerlemiş bir cüzzam hastası olan Deo Grattias ile karşılaşır ve onun durumu, Querry'nin içsel tükenmişliğinin bir metaforu olarak sunulur. Bu bağlamda, Greene'in romanı, tükenmişlik sendromunun edebiyattaki erken örneklerinden biri olarak değerlendirilmektedir .(Akkoç & Tunç, 2015)

Tükenmişlik kavramı, 1974 yılında Herbert Freudenberger tarafından ilk kez tanımlanmıştır. Freudenberger, bu durumu, bireyin enerji ve motivasyon kaynaklarının aşırı talepler nedeniyle tükenmesi, başarısızlık hissi ve yıpranma hali olarak ifade etmiştir . Bu tanımın ardından, 1976

yılında Christina Maslach, tükenmişliği özellikle insanlarla yoğun etkileşim gerektiren mesleklerde çalışan bireylerde gözlemlenen kronik stresin bir sonucu olarak ele almıştır. Bu bağlamda tükenmişlik sendromu, bireyin iş yaşamında karşılaştığı sürekli stres ve duygusal yıpranmanın bir sonucu olarak ortaya çıkan önemli bir toplumsal sorun olarak kabul edilmektedir. (Dülger, 2014)

2.3. Tükenmişlik Modelleri

Edelwich ve Brodsky Tükenmişlik Modeli

Edelwich ve Brodsky tarafından 1980 yılında ortaya konulan Tükenmişlik Modeli, birey-insan etkileşiminin yoğun olduğu ve doğrudan hizmet sunmayı gerektiren meslek gruplarında tükenmişlik sendromunun daha yaygın görüldüğünü öne sürmektedir. Araştırmacılar, diğer insanların ihtiyaçlarını sürekli bir şekilde karşılamaya çalışan bireylerin zamanla duygusal, fiziksel ve zihinsel açıdan aşırı derecede yıpranabileceğini dile getirmektedir. Bu durumun, tükenmişlik sendromunun gelişimine önemli bir zemin hazırladığı vurgulanmaktadır. Söz konusu model, tükenmişliğin toplam dört ardışık evreden oluştuğunu ifade etmektedir. Bu evreler şu şekilde sıralanmaktadır: (a) Şevk ve Motivasyon Evresi, (b) Durağanlık Evresi, (c) Hayal Kırıklığı ve Engellenme Evresi ve (d) İlgisizlik ya da Duyarsızlaşma Evresi. Her bir evre, bireyin meslek yaşamında önemli duygusal ve davranışsal değişikliklere yol açmakta, süreç ilerledikçe iş memnuniyeti azalmakta ve mesleki tükenmişlik düzeyinde artış meydana gelmektedir. (Edelwich, J., & Brodsky, A., 1980)

Şevk ve İdealistik Coşku Aşaması : Bu aşama, bireyin mesleki yaşantısına yüksek düzeyde motivasyon, idealizm ve istekle başladığı dönemi temsil eder. Kişi, mesleğine dair gerçekleştirmeyi arzuladığı idealler doğrultusunda yoğun bir heyecan ve coşku hisseder. Bu duygusal dinamizm, karşılaştığı mesleki güçlüklerle başa çıkma sürecinde birey için psikolojik bir destek kaynağı işlevi görür. Ancak bu evre, genellikle uzun süre devam edemez. Özellikle uzun çalışma saatleri, işin doğasına ilişkin gerçeklerin ideallerle örtüşmemesi ya da beklentilerin karşılanamaması gibi etkenler, bireyin bu aşamadan bir sonraki evre olan durağanlık (durgunlaşma) sürecine geçişine neden olur. (Ünal, F., 2008)

Durgunlaşma (Durağanlaşma) Evresi: Bu aşamada birey, mesleki yaşamının başlangıcında deneyimlediği yoğun heyecan ve motivasyon düzeyini kaybetmeye başlar. İşe yönelik istek, ilgi ve enerjide belirgin bir azalma gözlemlenir. Kişinin bu sürece girmesinde, iş ortamında karşılaştığı zorluklar ve stresörler belirleyici rol oynamaktadır. Söz konusu mesleki güçlükler,

bireyin işinden yeterli düzeyde doyum almasını engelleyerek duygusal tükenmişliği tetikler. (Satır, S. 2019.)

Engellenme Evresi: Bu evre, tükenmişlik sürecinde bireyde fiziksel, davranışsal ve duygusal düzeyde çeşitli semptomların en belirgin biçimde ortaya çıktığı dönemdir. Kişi, mesleki yaşamı ve içinde bulunduğu kurumsal yapıyla ilgili çeşitli sorgulamalara yönelir. Geleceğe dair belirsizlik, mevcut olumsuz koşulların süreceğine yönelik karamsar düşünceler ve mesleğini sürdürüp sürdürmeme konusunda yaşadığı kaygılar, bireyin kendisini ciddi anlamda kısıtlanmış ve çaresiz hissetmesine neden olur. Bu his, bireyin hem mesleki bağlılığında hem de genel yaşam doyumunda gözle görülür bir azalmaya yol açabilir. (Osmanoğlu Taştan, N., 2015)

İlgisizleşme (Umursamazlık) Evresi:

Bu son evrede birey, mesleğine dair umut ve motivasyonunu büyük ölçüde yitirmiştir. İşine yönelik duyarsızlık geliştiren kişi, artık mesleki sorumluluklarını yerine getirme konusunda yeterli çabayı göstermemekte, önceki özenli tutumunun yerini ihmalkârlık almaktadır. Bu aşamada, bireyin işine yönelik olumsuz ifadelerde bulunması, çalışmaya yönelik içsel isteğin kaybolması, işi yalnızca maddi bir geçim kaynağı olarak görmeye başlaması, işe zamanında gitmeme ya da işe gitme konusunda isteksizlik hissetme gibi tutum ve davranışlar sıklıkla gözlemlenir. Bu durum, bireyin tükenmişlik sürecinde psikolojik ve davranışsal olarak en fazla geri çekildiği ve mesleki anlamda yabancılaştığı kritik bir evreyi temsil eder. (Satır, S., 2019)

Cherniss Tükenmişlik Modeli

Cherniss'in (1980; 1988; 1998) yaklaşımına göre tükenmişlik, ani bir şekilde ortaya çıkan bir durumdan ziyade, zaman içerisinde kademeli olarak gelişen bir süreci temsil etmektedir. Araştırmacı, tükenmişliği mesleğine bağlılık gösteren bireylerin, iş ortamında sürekli maruz kaldıkları yoğun stres ve düşük iş doyumunu sonucunda işlerine karşı giderek olumsuz bir tutum benimsemeleri, işlerine olan ilgilerinin azalması, işe gitmeme eğiliminde bulunmaları veya işten uzaklaşma davranışları sergilemeleri şeklinde tanımlamaktadır. Bu çerçevede geliştirdiği Cherniss Tükenmişlik Süreci Modeli (1980), tükenmişliğin ortaya çıkışında etkili olan üç temel faktöre dikkat çekmektedir: çalışma ortamının yapısal ve örgütsel özellikleri, stres kaynakları ve bireyin kişisel nitelikleri ile sosyal destek sistemlerine yönelik tutumları. Cherniss, bu faktörler arasında özellikle stres kaynaklarının tükenmişlik üzerinde doğrudan belirleyici bir etkisi olduğunu, diğer unsurların ise bu stresin dolaylı yansımalarını ifade ettiğini vurgulamaktadır. Cherniss Tükenmişlik Modeli'nde, aktif problem çözme stratejilerine ilişkin

değişkenler açık bir biçimde tanımlanmamış ve modelin mevcut yapısı, araştırmacılara deneysel düzeyde test edilebilir veri şcetleri sunma konusunda sınırlı kalmıştır. Bu nedenle Burke ve çalışma arkadaşları (1987; 1989), eğitimciler ve polis memurlarından oluşan bir örneklem grubuyla gerçekleştirdikleri araştırmalarında, Cherniss Modeli'nin revize edilmiş bir versiyonunu kullanmayı tercih etmişlerdir. Elde ettikleri bulgular, modelin temel varsayımlarını büyük ölçüde destekler nitelikte olmuş ve Cherniss'in tükenmişlik süreciyle ilgili kuramsal çerçevesine önemli katkılar sağlamıştır.(Burke, R.J., & Greenglass, E.R., 1995)

Perlman ve Hartman Tükenmişlik Modeli

Hizmet sektöründe bireyler arası etkileşimin yoğun olarak yaşandığı meslek gruplarında, işin getirdiği stres ve çalışma temposunun etkisiyle çalışanların hem iş arkadaşlarına hem de hizmet sundukları bireylere karşı yeterli özeni göstermemeleri sonucu işe yönelik bir duyarsızlaşma süreci ortaya çıkabilmektedir. Tükenmişlik, belirli bir zaman dilimi içerisinde biriken stresin sonucunda gelişen psikolojik bir tepki olarak değerlendirilmektedir.

Bu olgu, literatürde üç temel boyut üzerinden incelenmektedir: fiziksel ve duygusal tükenme, iş performansında azalma ve hizmet sunulan kişilere yönelik duyarsızlık, çalışanın hizmet sunduğu işe karşı ilgi göstermemesi ve mesleki doyum eksikliği nedeniyle işiyle arasına mesafe koyması, tükenmişliğin önemli göstergeleri arasında yer almaktadır.(Perlman, B., & Hartman, A., 1982)

Golembiewski Tükenmişlik Modeli

Golembiewski'nin (1983) Tükenmişlik Modeli'ne göre, bireyin iş ortamında maruz kaldığı stres ve baskı, tükenmişliğin oluşumunda temel belirleyiciler arasında yer almaktadır. Kişi, bu tür olumsuz iş koşullarının etkisiyle zaman içerisinde fiziksel, kronik, duygusal ve bilişsel düzeyde çeşitli yıpranma belirtileri sergilemeye başlar. Model, tükenmişliği yalnızca duygusal bir çöküş olarak değil, aynı zamanda uzun süreli stresin yol açtığı çok boyutlu bir yıpranma süreci olarak ele almakta ve bu süreçte bireyin hem psikolojik hem de bedensel olarak aşamalı biçimde zorlandığını vurgulamaktadır.(Golembiewski, 1983)

Pines ve Aranson Tükenmişlik Modeli

Bu modelde, bireyin belirli bir meslek alanına yönelmesinde, çocukluk döneminde ailesiyle kurduğu ilişkilerin ve kişisel yaşam deneyimlerinin belirleyici rol oynadığı ifade edilmektedir. Kişinin, çocukluk yıllarında yaşadığı olaylara varoluşsal bir anlam yükleyerek, o dönemde karşılanmamış bazı psikolojik ya da duygusal ihtiyaçlarını yetişkinlik döneminde telafi edebilme çabasıyla meslek seçimine yöneldiği öne sürülmektedir. Bu bağlamda mesleki tercihler, sadece bilişsel ya da pragmatik gerekçelere değil; aynı zamanda bireyin geçmiş yaşantılarına ve bu yaşantılarla kurduğu içsel bağlara dayalı olarak şekillenmektedir.(Pines, AM., 2000)

Maslach Tükenmişlik Modeli

Maslach’a göre tükenmişlik, özellikle hizmet sektöründe olduğu gibi bireyler arası etkileşimin yoğun olduğu, çalışanların mesleki rollerinde duygularını yönetme yükümlülüğü taşıdığı ve insan unsurunun işin merkezinde yer aldığı meslek gruplarında daha sık gözlemlenen bir olgudur.(Çapri,B., 2006)

Maslach tükenmişliği, “başkaları tarafından görülebilen hem fiziksel hem duygusal enerjinin azalması sonucu ortaya çıkan yorgunluk ve bitkinlik hali” biçiminde ifade etmektedirler. (Maslach,C., 2001)

Birçok araştırma bulgusu, duygusal tükenmişliğin üç temel boyuttan oluştuğunu ortaya koymaktadır: duygusal tükenme, duyarsızlaşma ve kişisel başarıda yetersizlik.

Duygusal tükenmişlik, genellikle bireyler arası etkileşimin yoğun olduğu mesleklerde, çalışanların sürekli olarak yüksek düzeyde duygusal taleplerle karşı karşıya kalması sonucunda gelişen bir yorgunluk durumu olarak tanımlanabilir. Maslach, bu boyutu özellikle işle ilişkili stres faktörleriyle ilişkilendirmektedir. Bireyin, işyerinin kendisinden beklediği görevleri yerine getirecek fiziksel ya da zihinsel enerjiyi kendisinde bulamaması, yoğun baskı hissetmesi ve mesleki motivasyonunu sürdürememesi şeklinde ortaya çıkmaktadır. Bu koşulların süreklilik kazanması durumunda, çalışanın kuruma olan aidiyet duygusunda azalma yaşanabilir ve bu durum, işe karşı isteksizlik ya da devamsızlık gibi olumsuz sonuçlara yol açabilir.(Sezici, E., & Güven, Ö., 2016)

Bu tür durumlar, öğrencilerin tükenmişlik yaşamalarına neden olabilmektedir. Benzer sorunlara bağlı tükenmişlik durumunun, Eğitim Fakültelerinin Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı ve

Güzel Sanatlar Liselerinde öğrenim gören bireysel çalgısı klasik gitar olan öğrencilerde de görülebildiği belirtilmektedir.

2.4.Müzik Eğitimi ve Çalgı Eğitiminde Tükenmişlik

Düzenli çalışma, bireysel çalgı eğitiminin önemli bir bileşeni olarak kabul edilmektedir. Bu süreçte öğrencinin derse devamlılığı ile sistemli ve sürekli bir egzersiz disiplini sürdürebilmesi kritik bir önem taşır. Düzenli pratik, hem teknik becerilerin gelişmesi hem de müzikal ifadede süreklilik sağlanması açısından temel bir gerekliliktir. Ancak çalışma alışkanlığının kesintiye uğraması, öğrencinin öğrenme sürecini yavaşlatabilmekte ve performansına yönelik öz-yeterlik algısını zayıflatabilmektedir. Bu durum, zamanla öğrencide motivasyon kaybına ve tükenmişlik belirtilerinin ortaya çıkmasına zemin hazırlayabilmektedir. Dolayısıyla çalgı eğitiminde sürdürülebilir başarı, yalnızca yetenek ve pedagojik yönlendirme ile değil, aynı zamanda öğrencinin düzenli çalışma alışkanlığını içselleştirmesiyle de yakından ilişkilidir.(Köksal, S., & Yüceland, E., 2022) Profesyonel eğitim sürecinde bulunan öğrencilerin, çalgı çalmaya fiziksel, zihinsel ve duyuşsal açıdan her yönüyle hazır olmaları gerekmektedir.(Yıldırım, 2019) Literatürde, diğer meslek gruplarında olduğu gibi müzik öğretmenleri ve müzik öğrencilerinin de tükenmişlik yaşayabildiği belirtilmektedir (Hamann ve Daugherty, 1985). Müzik eğitiminin yalnızca bilişsel değil, aynı zamanda yoğun fiziksel ve duygusal çaba gerektiren bir süreç olması, öğrencilerin çeşitli güçlüklerle karşılaşmalarına neden olabilmektedir. Bununla birlikte, müzikal becerilerin geliştirilmesinin uzun süreli ve disiplinli bir çalışma süreci gerektirmesi, performans beklentileri ve kariyere ilişkin kaygılarla birleştiğinde öğrenciler üzerinde önemli bir baskı oluşturabilmektedir. Bu durum ise müzik eğitimi alan bireylerde mükemmeliyetçilik eğilimlerinin artmasına ve zamanla tükenmişlik belirtilerinin ortaya çıkmasına zemin hazırlayabilmektedir. Bu durum, öğrencilerin sorumluluk algısı, tükenmişlik düzeyleri, enerji ve dinçlik halleri ile eğitimden aldıkları doyum açısından diğer disiplinlerdeki öğrencilerden farklı bir seyir izlemektedir.(Orzel, H., 2010a)

Tüm bu stres yaratıcı etmenlere karşılık, müzik bölümü öğrencilerinin zihinsel sağlık açısından diğer disiplinlerden farklı ve özel gereksinimlerinin ortaya çıkabildiği görülmektedir.(Bernhard II, H. C., 2005) Spahn, Strukely ve Lehmann'ın (2004) gerçekleştirdiği araştırmada, müzik eğitimi programlarında öğrenim gören üniversite öğrencilerinin, psikoloji, tıp ve spor alanlarında eğitim alan öğrencilere kıyasla kendi disiplinleriyle daha güçlü bir aidiyet ve

özdeşleşme duygusu geliştirdikleri belirlenmiştir. Araştırma bulguları, müzik öğrencilerinin alanlarına ilişkin etkinlik ve konulara daha yoğun ilgi gösterdiklerini ve mesleki kimliklerini öğrenim gördükleri alanla daha yakından ilişkilendirdiklerini ortaya koymaktadır. (Zabuska, A., Ginsborg, J., & Wasley, D., 2018) Kendini işine adanmış müzisyenler, yoğun çalışma temposu ve kendilerini aşmayı hedefleyen eğilimleri nedeniyle zaman zaman yetersizlik duygusu yaşayabilmektedirler. (Orzel, H., 2010)

2.5. Bireysel Çalgı Eğitimi

Bireysel çalgı eğitimi, bireyin müziksel gelişimini çalgı aracılığıyla yapılandıran; bu süreçte belirlenen hedefler doğrultusunda müzikal bilgi, beceri ve tutum kazandırmayı amaçlayan, planlı ve uygulamaya dayalı bir eğitim sürecidir. (Duranoğlu, Y., 2015) Bilişsel, duyuşsal ve psikomotor kazanım alanlarında bütüncül ve çok yönlü bir gelişimi hedefleyen çalgı eğitimi; öğrencinin yaşı, düzeyi ve eğitim aldığı kurumun özellikleri doğrultusunda farklı içerik ve yöntemlerle yapılandırılmaktadır. (Özmenteş, S., 2013)

Erken yaşlardan itibaren başlatılması önerilen bu süreçte, öğretmenin öğrenciyle gerçekleştirdiği uygulamaya dönük teknik ve müzikal bilgi aktarımı temel amaçlardan biridir. Ayrıca bireyin çalgı aracılığıyla yalnızca müziksel alanda değil; kendini ifade etme, estetik duyarlılık geliştirme ve üretkenlik gibi daha geniş alanlarda da gelişim göstermesi hedeflenmektedir. Bununla birlikte, söz konusu eğitimin etkili olabilmesi için sürecin uzman bir öğretmen tarafından, belirli programlara dayanan sistematik ve düzenli bir çalışma disipliniyle yürütülmesi büyük önem taşımaktadır. (Karabulut, D., 2009) Bu nedenle, bireysel çalgıda yeterli düzeye ulaşabilmek için müzik öğrencilerinin çalgılarıyla düzenli biçimde pratik yapmaları ve teknik egzersizleri sürdürmeleri gerekmektedir. Müzik eğitimi anabilim dalında ve güzel sanatlar liselerinde öğrenim gören öğrencilerin, bireysel çalgı eğitimine ek olarak pedagojik ve mesleki alan bilgisine yönelik yoğun bir ders yükü üstlendikleri görülmektedir. Bu ders yoğunluğu, bireysel çalgı çalışmalarına yeterli zamanı ayıramamalarına neden olmakta; bu durum ise bireysel çalgısı klasik gitar olan öğrencilerde motivasyon düşüklüğüne ve devamında tükenmişlik eğilimlerine yol açabilmektedir. ((Çağatay İn ve Şanlı Kula, 2020; Gündüz, Çapri ve 11 Gökçakan, 2012; Küçükşüleymanoğlu ve Onuray Eğilmez, 2013), kişisel iletişim, t.y.)

2.6.İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

İğneler (2015), "Müzik Öğretmenlerinin Tükenmişlik Düzeylerinin Belirlenmesi" adlı yüksek lisans tezinde, Gaziantep ilinde görev yapan müzik öğretmenlerinin tükenmişlik düzeylerini çeşitli değişkenler açısından incelemeyi amaçlamıştır. Araştırmada müzik öğretmenlerinin mesleki yaşamlarında karşılaştıkları sorunların tükenmişlik düzeyleri üzerindeki etkileri değerlendirilmiş, ayrıca tükenmişlik düzeylerinin demografik özelliklere göre farklılık gösterip göstermediği araştırılmıştır. Araştırma, müzik öğretmenlerinin tükenmişlik düzeylerini belirleyerek, tükenmişliği etkileyen faktörleri ortaya koymayı hedeflemiştir. Araştırma, Gaziantep ilinde 133 müzik öğretmeniyle yapılmıştır. Veriler, Maslach Tükenmişlik Ölçeği ile toplanmış ve katılımcıların demografik özelliklerine göre tükenmişlik düzeyleri incelenmiştir. Cinsiyet, yaş, medeni durum, görev süresi gibi faktörler göz önünde bulundurularak, tükenmişlik düzeylerinin nasıl şekillendiği analiz edilmiştir. İstatistiksel analizlerde Mann-Whitney U testi ve Kruskal-Wallis H testi gibi yöntemler kullanılmıştır. Araştırmanın bulguları, cinsiyet açısından müzik öğretmenlerinin tükenmişlik düzeylerinde anlamlı bir fark olmadığını göstermiştir. Ancak yaş, medeni durum ve özellikle görev süresi gibi faktörler tükenmişlik üzerinde etkili olmuştur. Öğretmenlerin kıdem süreleri arttıkça tükenmişlik düzeylerinin de arttığı gözlemlenmiştir. Bu durum, uzun süreli meslek yaşamının stres birikimine yol açabileceğini göstermektedir. Müzik öğretmenlerinin tükenmişlik düzeylerinin, mesleki deneyim ve iş yükü gibi faktörlerle yakından ilişkilendirilebileceğini ortaya koymuştur. Bu bulgu, öğretmenlerin uzun süreli meslek hayatında daha fazla destek almalarının gerekliliğini vurgulamıştır. Ayrıca, tükenmişlik düzeylerinin azaltılması için psikolojik destek ve eğitimde düzenlemeler gibi stratejilerin geliştirilmesi gerektiği sonucuna varılmıştır. Bu araştırmada, müzik öğretmenlerinin tükenmişlik düzeylerini azaltmaya yönelik destekleyici programlar ve stratejiler geliştirilmesi gerektiğini vurgulamıştır. Uzun yıllar görevde kalan öğretmenler için psiko-sosyal destek programları, iş yükü düzenlemeleri ve tükenmişlik düzeylerinin izlenmesi önerilmiştir.

Yıldırım (2019), "Müzik Öğretmeni Adaylarının Bireysel Çalgı Dersine Yönelik Tükenmişlik Düzeylerinin İncelenmesi" başlıklı yüksek lisans tezinde, Karadeniz Bölgesi'nde öğrenim gören müzik öğretmeni adaylarının bireysel çalgı derslerine ilişkin tükenmişlik düzeylerini

araştırmayı hedeflemiştir. Araştırma kapsamında, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Samsun 19 Mayıs Üniversitesi ve Giresun Üniversitesi Eğitim Fakültelerinde öğrenim gören toplam 187 müzik öğretmeni adayı incelenmiştir. Çalışma, betimsel araştırma yöntemlerinden biri olan tarama modeli çerçevesinde gerçekleştirilmiştir. Araştırmada, bireysel çalgı derslerine yönelik tükenmişlik düzeyleri ile cinsiyet, sınıf, mezun olunan lise türü, ek işte çalışma durumu, aylık harçlık miktarı, barınma durumu, akademik not ortalaması ve haftalık ders saati gibi değişkenler arasındaki ilişkiler değerlendirilmiştir. Bulgular, bu değişkenlerin çoğu ile tükenmişlik düzeyi arasında anlamlı bir fark bulunmadığını ortaya koymuştur. Bununla birlikte, sınıf düzeyine göre bireysel çalgı dersine yönelik tükenmişlik düzeylerinde anlamlı farklılıkların olduğu belirlenmiştir. Bu durum, müzik öğretmeni adaylarının bireysel çalgı dersine ilişkin tükenmişlik düzeylerinin sınıf seviyesine bağlı olarak değişebileceğine işaret etmektedir. Çalışma, bireysel çalgı dersleriyle ilgili tükenmişlik düzeylerinin belirlenmesinin, müzik eğitimi programları kapsamında öğrencilerin akademik başarıları ve genel iyi oluş halleri üzerinde önemli etkiler yaratabileceğini vurgulamaktadır.

(Zor, 2023)"Müzik Öğretmeni Adaylarının Bireysel Çalgı dersine Yönelik Tükenmişlik Düzeyinin İncelenmesi İç Anadolu Örneği" adlı yüksek lisans tezinde İç Anadolu Bölgesi'ndeki çeşitli üniversitelerde eğitim gören müzik öğretmeni adayları ile yapılan anket ve mülakatlar kullanılarak tükenmişlik düzeylerini ölçmeyi amaçlamıştır. Yüksek Lisans tezinde , öğrencilerin bireysel çalgı dersleri ile ilgili yaşadıkları stres, kaygı ve tükenmişlik seviyeleri analiz edilmiştir. Araştırma sonuçları, müzik öğretmeni adaylarının bireysel çalgı derslerine yönelik tükenmişlik düzeylerinin orta seviyede olduğunu göstermiştir. Bu durum, öğrencilerin çalgı dersleri sırasında yaşadıkları performans baskısı, çalgı çalma becerilerini yeterli bulmamaları ve öğretmen beklentilerinin yüksek olması gibi faktörlerle ilişkilendirilmiştir. Çalışma sonucunda, müzik öğretmeni adaylarının tükenmişlik yaşama olasılıklarını azaltmak için destekleyici öğretim yöntemlerinin, psikolojik danışmanlık hizmetlerinin ve daha fazla rahatlatıcı, katılımcı eğitim ortamlarının sağlanması gerektiği vurgulanmıştır. Ayrıca, öğretim programlarının adayların duygusal ve psikolojik ihtiyaçlarını göz önünde bulunduracak şekilde yeniden düzenlenmesi önerilmiştir.

Kaplan (2019) tarafından hazırlanan "Eğitim Fakülteleri Müzik Eğitimi Anabilim Dallarındaki Çalgı Eğitimcilerinin Mesleki Tükenmişlik Düzeyleri ve Mesleki Doyum Düzeylerinin Belirlenmesi" başlıklı yüksek lisans tezinde, müzik eğitimi anabilim dallarında görev yapan çalgı eğitimcilerinin mesleki tükenmişlik ve doyum düzeylerinin tespit edilmesi amaçlanmıştır.

Ayrıca bu iki değişken arasındaki ilişki incelenmiş ve eğitimcilerin tükenmişlik ile doyum düzeylerinin yaş, cinsiyet ve mesleki kıdem gibi demografik faktörlere göre farklılık gösterip göstermediği ele alınmıştır. Çalışma, Türkiye'deki çeşitli üniversitelerin eğitim fakültelerinde müzik eğitimi ana bilim dalında çalışan çalgı öğretmenleri arasında yapılmıştır. Öğretmenlerin farklı demografik özellikleri (yaş, cinsiyet, kıdem, eğitim düzeyi, meslek deneyimi) ve mesleki durumları (çalışma süresi, öğretim yükü) dikkate alınarak örneklem grubu oluşturulmuştur. Katılımcıların tükenmişlik düzeylerini belirlemek için Mesleki Tükenmişlik Ölçeği (Maslach Burnout Inventory) kullanılmıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre, müzik eğitimi çalgı öğretmenlerinin mesleki tükenmişlik düzeyleri orta seviyede olarak belirlenmiştir. Özellikle "duygusal tükenme" boyutunda tükenmişlik hissi daha yaygınken, "depersonalizasyon" ve "kişisel başarıda azalma" boyutlarında ise nispeten daha düşük seviyeler gözlemlenmiştir. Yaş ve Kıdem faktörleri, tükenmişlik düzeyleri üzerinde etkili olmuştur. Özellikle deneyimli öğretmenlerin daha yüksek tükenmişlik düzeylerine sahip oldukları tespit edilmiştir. Çalgı öğretmenlerinin mesleki doyum düzeyleri yüksek bulunmuştur. Öğretmenler, genellikle öğrencilerle olan ilişkilerinden, müzik öğretiminin getirilerinden ve öğrencilerinin gelişimlerini gözlemlemekten tatmin olmuşlardır. Yüksek lisans veya doktora yapmış olan öğretmenlerin, daha az deneyime sahip öğretmenlere kıyasla daha yüksek mesleki doyum düzeylerine sahip oldukları görülmüştür.

(Uyduran, 2021)"Müzik Öğretmeni Adaylarının Tükenmişlik Düzeylerinin Belirlenmesi" başlıklı tezinde, müzik öğretmeni adaylarının mesleki tükenmişlik düzeylerini incelemeyi amaçlamıştır. Araştırma, müzik öğretmenliği eğitimi gören öğrencilerin tükenmişlik seviyelerinin, cinsiyet, sınıf düzeyi, gelir durumu, üniversite tercihi ve aile desteği gibi demografik faktörlerle nasıl ilişkilendiğini analiz etmiştir. Çalışma, kadın öğretmen adaylarının tükenmişlik düzeylerinin erkeklere göre daha yüksek olduğunu, 1. sınıftan 4. sınıfa ilerledikçe tükenmişlik düzeylerinde artış görüldüğünü ve farklı üniversitelerde öğrenim gören öğrenciler arasında anlamlı farklılıklar bulunduğunu ortaya koymuştur. Ayrıca, düşük gelirli öğrencilerin daha yüksek tükenmişlik düzeylerine sahip olduğu ve aile desteği almayan öğrencilerin tükenmişlik düzeylerinin daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Tez, müzik öğretmeni adaylarının tükenmişlik düzeylerini azaltmaya yönelik olarak psikolojik destek ve stres yönetimi programlarının, düşük gelirli öğrencilere burs ve finansal destek sağlanmasının, aile desteği programlarının güçlendirilmesinin önemini vurgulamaktadır. Araştırma, eğitim kurumlarının ve ilgili paydaşların, öğrencilerin psikolojik sağlığını ve eğitim hayatlarını iyileştirmek için daha fazla önlem alması gerektiğini ortaya koymuştur.

BÖLÜM 3

3. YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli

Araştırmada, bireysel çalgısı klasik gitar olan öğrencilerin bireysel çalgı dersine yönelik tükenmişlik düzeyleri ile cinsiyet ve sınıf düzeyi değişkenleri arasındaki ilişkinin belirlenmesi amacıyla ilişkisel tarama modeli (Korelasyon Anketi) kullanılmıştır. Tarama modeli, geçmişteki ya da mevcut bir durumu, olduğu şekilde betimlemeyi amaçlayan, öğrenmeyi sağlamak ve bireyde hedeflenen davranışları geliştirmek için uygulanan süreçlerin bütünüdür. Genel tarama modelinde, geniş bir evrende, evren hakkında genel bir değerlendirme yapmak amacıyla ya tüm evrenin ya da belirli bir örneklem grubunun üzerinde inceleme yapılır. İlişkisel tarama modeli ise, birden fazla değişken arasındaki birlikte değişim ilişkisini tespit etmeyi hedefleyen bir yaklaşımdır. Bu modelde, değişkenlerin birbirleriyle nasıl bir etkileşim içinde oldukları ve bu etkileşimin yönü araştırılır.(Karasar, 2012)

3.2. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Bu araştırmanın evreni Eğitim Fakültelerinin Müzik Öğretmenliği programları ile Güzel Sanatlar Liselerinde öğrenim gören öğrencilerden oluşmaktadır. Araştırmanın örneklemi ise Konya Necmettin Erbakan Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Programı ve Konya Çimento Güzel Sanatlar Lisesinde öğrenim gören klasik gitar öğrencileri oluşturmaktadır.

3.3. Veri Toplama Araç ve Teknikleri

Bu Araştırmada, araştırmacı tarafından ilgili literatür temel alınarak (Girgin, 2015) geliştirdiği “Bireysel Çalgı Dersi Tükenmişlik Ölçeği” kullanılmıştır. Ölçeğin Yapısı ve Güvenirliği tek faktörlüdür. Açıklayıcı faktör analizi toplam varyansın %52’sini açıklarken, doğrulayıcı faktör analizi model uyum indekslerini doğrulamıştır. Ölçeğin iç tutarlık katsayısı (Cronbach’s Alpha) 0.97 olarak hesaplanmıştır. Beşli Likert tipi bir ölçme aracı olan bu ölçek, 36 maddeden oluşmaktadır. Tek faktörlü bir yapı sergileyen ölçek, maddelere verilen yanıtların toplamının 36’ya bölünmesiyle puanlandırılmaktadır. Katılımcılardan, ölçekte yer alan her bir ifadeyi değerlendirerek "Hiç Katılmıyorum", "Katılmıyorum", "Kararsızım", "Katılıyorum" ve "Tamamen Katılıyorum" seçeneklerinden kendilerine en uygun olanı işaretlemeleri talep edilmiştir. Ölçekten elde edilebilecek puanlar 36 ile 180 arasında değişmektedir. Toplam puanın yükselmesi, öğrencilerin bireysel çalgı dersine yönelik tükenmişlik düzeylerinin arttığına işaret etmektedir.

3.4. Verilerin Toplanması

Araştırmada kullanılan veri toplama araçları, 2025-2026 eğitim-öğretim yılında ilk olarak Konya Necmettin Erbakan Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Anabilim Dalında öğrenim gören klasik gitar öğrencilerine, ardından Konya Çimento Güzel Sanatlar Lisesinde öğrenim gören klasik gitar öğrencilerine uygulanmıştır.

3.5. Verilerin Çözümlemesi

Konya Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği ve Konya Çimento Güzel Sanatlar Lisesi klasik gitar öğrencilerin katıldığı bu Araştırmada elde edilen verilerin çözümlemesinde SPSS paket programı kullanılmıştır. Elde edilen verilerin dağılımının normalliğine bakılmıştır. Verilerin analiz sürecinde dağılımın normalliği incelenmiş ve normallik varsayımının geçerli olduğu durumlarda parametrik testler, varsayımın sağlanamadığı durumlarda ise parametrik olmayan testler kullanılmıştır.

BÖLÜM 4

4. BULGULAR

Bu bölümde bireysel çalgısı klasik gitar olan öğrencilerin bireysel çalgı dersi tükenmişlik düzeyi ve bu düzeyin “cinsiyet”, “sınıf düzeyi”, değişkenlerine göre farklılık gösterip göstermediğine ilişkin bulgu ve yorumlara yer verilmiştir. Tablo 1,2,3,4,5,6’daki gibidir.

4.1. Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Tablo 1. Bireysel Çalgısı Klasik Gitar Olan Öğrencilerin Tükenmişlik Düzeyi Dağılımları

Değişken	N	Minimum	Maksimum	Ortalama	SS	Madde Ortalaması
Toplam Tükenmişlik Puanı	22	36,00	102,00	61,14	20,66	1,70

Tablo 1'deki betimsel istatistikler incelendiğinde, öğrencilerin Bireysel Çalgı Dersi Tükenmişlik Ölçeği'nden aldıkları puanlar 36 ile 102 arasında değişmektedir. Katılımcıların ortalama puanı 61,14 iken, standart sapma 20,66 olarak hesaplanmıştır. Ölçek toplam puanının madde sayısına bölünmesiyle elde edilen ortalama puan 1,70'tir. Bu değer, ölçeğin puanlama ölçütlerine göre 1,00-1,80 aralığına denk gelmekte ve "Hiç Katılmıyorum" kategorisinde bulunmaktadır. Sonuçlar, araştırma grubundaki öğrencilerin bireysel çalgı dersine ilişkin tükenmişlik algılarının düşük seviyede olduğunu göstermektedir.

Tablo 2. Bireysel Çalgısı Klasik Gitar Olan Öğrencilerin Cinsiyetlerine Göre Dağılımı

Cinsiyet	f	%
Kadın	13	59,1
Erkek	9	40,9
Toplam	22	100,0

Tablo 2'de araştırma grubunun cinsiyete göre dağılımına yer verilmiştir. Katılımcıların 13'ü (%59,1) kadın, 9'u (%40,9) erkektir. Çalışma grubunda kadın öğrencilerin sayısının erkek öğrencilere göre daha fazla olduğu görülmektedir

Tablo 3. Bireysel Çalgısı Klasik Gitar Olan Öğrencilerin Sınıf Düzeylerine Göre Dağılımı

Sınıf düzeyi	f	%
1.Sınıf	8	36,4
2.Sınıf	4	18,2
3.sınıf	4	18,2
4.sınıf	6	27,3
Toplam	22	100,0

Öğrencilerin sınıf düzeylerine göre dağılımları incelendiğinde, öğrencilerin %36,4'ünün birinci sınıfta (n=8), %18,2'sinin ikinci sınıfta (n=4), %18,2'sinin üçüncü sınıfta (n=4) ve %27,3'ünün dördüncü sınıfta (n=6) öğrenim gördüğü belirlenmiştir. En yüksek katılım birinci sınıf öğrencilerinden oluşmaktadır.

Tablo 4. Bireysel Çalgısı Klasik Gitar Olan Öğrencilerin Puanlarının Cinsiyete Göre Mann Whitney U Testi Sonuçları

Değişken	Grup	N	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	Z	p
Cinsiyet	Kadın	13	11,65	151,50	56,50	-0,13	0,894
	Erkek	9	11,28	101,50			

$p > 0,05$

Öğrencilerin toplam puanlarının cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla yapılan Mann Whitney U testi sonucunda kadın ve erkek öğrenciler arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($U=56,50$; $Z=-0,13$; $p>0,05$). Sıra ortalamaları incelendiğinde kadın öğrencilerin sıra ortalamasının (11,65), erkek öğrencilerin sıra ortalamasından (11,28) biraz daha yüksek olduğu görülmekle birlikte bu fark istatistiksel olarak anlamlı değildir.

4.2. İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmanın ikinci alt probleminde, okul türü ve sınıf düzeyi gibi değişkenler açısından istatistiksel bir farklılık olup olmadığını belirlemek amaçlanmıştır.

Tablo 5. Bireysel Çalgısı Klasik Gitar Olan Öğrencilerin Toplam Puanlarının Okul Türüne Göre Mann Whitney U Testi Sonuçları

Değişken	Grup	N	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	Z	p
Bölüm	Üniversite	12	11,08	133,00	55,00	-0,33	0,741
	GSL	10	12,00	120,00			

$$p > 0,05$$

Öğrencilerin toplam puanlarının mezun olunan okul türüne göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla yapılan Mann Whitney U testi sonucunda Üniversite ve AGSL mezunları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($U=55,00$; $Z=-0,33$; $p>0,05$). Sıra ortalamaları incelendiğinde AGSL mezunlarının sıra ortalamasının (12,00), üniversite mezunlarının sıra ortalamasından (11,08) biraz daha yüksek olduğu görülmekle birlikte bu fark istatistiksel olarak anlamlı değildir.

Tablo 6. Bireysel Çalgısı Klasik Gitar Olan Öğrencilerin Toplam Puanlarının Sınıf Düzeyine Göre Kruskal Wallis H Testi Sonuçları

Değişken	Grup	N	Sıra Ort.	χ^2	sd	P
Sınıf düzeyi	1.Sınıf	8	10,88	7,84	3	0,049
	2.Sınıf	4	10,00			
	3.Sınıf	4	19,38			
	4.Sınıf	6	8,08			

$p < 0,05$

Öğrencilerin toplam puanlarının sınıf düzeyine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla yapılan Kruskal Wallis H testi sonucunda sınıf düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($\chi^2(3)=7,84$; $p<0,05$). Sıra ortalamaları incelendiğinde en yüksek puanın üçüncü sınıf öğrencilerine (Sıra Ort.=19,38), en düşük puanın ise dördüncü sınıf öğrencilerine (Sıra Ort.=8,08) ait olduğu görülmektedir. Anlamlı farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için ikili karşılaştırmaların yapılması önerilmektedir.

BÖLÜM 5

5. SONUÇ VE TARTIŞMA

Sonuç ve Tartışma

Bu araştırmada bireysel çalgısı klasik gitar olan öğrencilerin bireysel çalgı dersine yönelik tükenmişlik düzeyleri incelenmiş; tükenmişlik düzeyleri ile cinsiyet ve sınıf düzeyi değişkenleri arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırmadan elde edilen sonuçlar şunlardır:

Araştırmanın temel problemi incelendiğinde, Konya Çimento Güzel Sanatlar Lisesi ile Konya Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Programında bireysel çalgısı klasik gitar olan öğrencilerin bireysel çalgı dersine yönelik tükenmişlik düzeyleri incelenmiştir. Elde edilen bulgular doğrultusunda öğrencilerin Bireysel Çalgı Dersi Tükenmişlik Ölçeğinden aldıkları puanların ortalaması 61,14 olarak belirlenmiştir. Ölçeğin 36 maddeden oluştuğu ve puanların madde sayısına bölünerek değerlendirildiği dikkate alındığında, öğrencilerin madde ortalamasının 1,70 olduğu görülmektedir. Bu değer ölçeğin değerlendirme ölçütlerine göre 1,00-1,80 puan aralığında yer almakta ve “Hiç Katılmıyorum” düzeyine karşılık gelmektedir. Bu sonuç, araştırmaya katılan öğrencilerin bireysel çalgı dersine yönelik tükenmişlik düzeylerinin oldukça düşük olduğunu göstermektedir.

Araştırmanın birinci alt probleminde bireysel çalgı dersine yönelik tükenmişlik düzeylerinin cinsiyet değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmiştir. Yapılan ölçek sonucunda kız ve erkek öğrencilerin tükenmişlik düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmadığı belirlenmiştir. Bu sonuç, bireysel çalgı dersine yönelik tükenmişlik düzeylerinin cinsiyet değişkeninden bağımsız olarak ortaya çıkabileceğini göstermektedir. Araştırmadan elde edilen bu bulgu, Yıldırım (2019) tarafından gerçekleştirilen çalışmanın sonuçlarıyla paralellik göstermektedir. Söz konusu araştırmada da müzik öğretmeni adaylarının bireysel çalgı dersine yönelik tükenmişlik düzeylerinin cinsiyete göre anlamlı biçimde farklılaşmadığı belirlenmiştir. Benzer şekilde İğneler (2015) de müzik öğretmenlerinin tükenmişlik düzeylerinin cinsiyet değişkenine göre farklılaşmadığını ortaya koymuştur. Bu durum, müzik eğitimi sürecinde yaşanan tükenmişliğin biyolojik ya da cinsiyet özelliklerinden çok bireyin eğitim sürecinde karşılaştığı akademik, psikolojik ve performansa dayalı etkenlerle ilişkili olabileceğini düşündürmektedir.

Araştırmanın ikinci alt probleminde öğrencilerin öğrenim gördükleri kuruma göre bireysel çalgı dersi tükenmişlik düzeylerinin farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmiştir. Yapılan analiz sonucunda Güzel Sanatlar Lisesi öğrencileri ile üniversite öğrencileri arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Bu sonuç, farklı eğitim kademelerinde öğrenim görüyor olsalar da klasik gitar öğrencilerinin benzer eğitim süreçlerinden geçmeleri, düzenli bireysel çalgı çalışma zorunluluğu taşımaları ve performans odaklı değerlendirme süreçlerine maruz kalmaları ile açıklanabilir. Bireysel çalgı eğitimi, öğrencilerden düzenli teknik gelişim göstermelerini, düzenli çalışma alışkanlığı kazanmalarını ve performans yeterliliği sergilemelerini bekleyen uzun soluklu bir süreçtir. Bu nedenle sınıf düzeyi farklı olsa bile öğrencilerin benzer stres kaynaklarıyla karşı karşıya kalmaları, tükenmişlik düzeylerinin de benzer olmasına neden olmuştur. Araştırmanın bu bulgusu, bireysel çalgı eğitiminde yaşanan tükenmişliğin yalnızca okul türüne bağlı olarak açıklanamayacağını göstermesi bakımından önem taşımaktadır.

Araştırmanın üçüncü alt probleminde bireysel çalgı dersine yönelik tükenmişlik düzeylerinin sınıf düzeyine göre farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmiştir. Yapılan Kruskal-Wallis H testi sonucunda sınıf düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir. Sıra ortalamaları incelendiğinde en yüksek tükenmişlik düzeyinin üçüncü sınıf öğrencilerinde, en düşük tükenmişlik düzeyinin ise dördüncü sınıf öğrencilerinde olduğu görülmüştür. Üçüncü sınıf öğrencilerinde tükenmişlik düzeyinin daha yüksek bulunmasının çeşitli nedenleri olabilir. Üçüncü sınıf öğrencilerinde tükenmişlik düzeyinin daha yüksek bulunması, bireysel çalgı dersine ilişkin stres, kaygı, isteksizlik ve duygusal yorgunluk gibi tükenmişlik belirtilerinin bu sınıf düzeyinde daha yoğun yaşanmasıyla ilişkilendirilebilir. Özellikle bireysel çalgı eğitiminde teknik ve müzikal beklentilerin artması, öğrencilerin çalgı çalışmalarına yönelik motivasyonlarını olumsuz etkileyerek tükenmişlik düzeylerinin yükselmesine neden olmuş olabilir. Bunun yanında öğrencilerin geleceğe ilişkin mesleki kaygılarının belirginleşmeye başlaması da tükenmişlik düzeylerini artıran etkenlerden biri olarak değerlendirilebilir. Dördüncü sınıf öğrencilerinde tükenmişlik düzeyinin daha düşük bulunması ise öğrencilerin eğitim sürecine uyum sağlamaları, çalgıları üzerindeki teknik yeterliliklerinin gelişmesi ve eğitim yaşantıları boyunca edindikleri deneyimler sayesinde akademik süreçleri daha kontrollü yönetebilmeleri ile açıklanabilir. Mezuniyet aşamasına gelen öğrencilerin zaman yönetimi ve çalışma alışkanlıkları konusunda daha deneyimli olmaları da bu sonucun ortaya çıkmasında etkili olmuş olabilir.

Araştırmanın bu bulgusu Yıldırım'ın (2019) çalışmasında elde edilen sonuçlarla benzerlik göstermektedir. Yıldırım da sınıf düzeyinin bireysel çalgı dersi tükenmişliği üzerinde etkili bir değişken olduğunu belirlemiştir. Bununla birlikte Uyduran'ın (2021) araştırmasında sınıf düzeyi yükseldikçe tükenmişlik düzeyinin arttığı ifade edilmiştir. Mevcut çalışmada ise en yüksek tükenmişlik düzeyinin üçüncü sınıfta görülmesi ve dördüncü sınıfta düşüş göstermesi, örneklem grubunun özellikleri ve öğrencilerin bireysel deneyimleriyle ilişkili olabilir. Sonuç olarak araştırma bulguları, bireysel çalgı dersine yönelik tükenmişlik düzeylerinin cinsiyet ve öğrenim görülen kurum değişkenlerine göre anlamlı biçimde farklılaşmadığını, buna karşılık sınıf düzeyinin önemli bir değişken olduğunu ortaya koymuştur. Özellikle üçüncü sınıf öğrencilerinde gözlenen yüksek tükenmişlik düzeyi, bu öğrencilere yönelik destekleyici uygulamaların gerekliliğine işaret etmektedir. Müzik eğitimi sürecinde öğrencilerin motivasyonlarını artıracak, performans kaygılarını azaltacak ve psikolojik iyi oluşlarını destekleyecek uygulamaların yaygınlaştırılması bireysel çalgı dersine yönelik tükenmişliğin azaltılmasına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

KAYNAKLAR

Akkoç, İ., & Tunç, H. (2015). ÖRGÜT ÇALIŞANLARININ TÜKENMİŞLİK DÜZEYLERİNİN ARAŞTIRILMASI: BALIKESİR İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ ÖRNEĞİ. *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 18(34), 1-21. <https://doi.org/10.31795/baunsobed.645363>

Akyüz. (2001). *Türk Eğitim Tarihi*. Alfa Yayınları.

Başaran, İ. E. (1983a). *Eğitim yönetimi*. Kadioğlu Yayıncılık.

Başaran, İ. E. (1983). Türkiye eğitim sistemi. <https://cir.nii.ac.jp/crid/1130282270632449920>

Bernhard II, H. C. (2005). *Burnout and the College Music Education Major*. *Journal of Music Teacher Education*. (15(1)). <https://doi.org/10.1177/10570837050150010107/ASSET/10570837050150010107.FP.P> NG_V03

Burke, R.J., & Greenglass, E.R. (1995). A longitudinal examination of the Cherniss model of psychological burnout. *Social Science & Medicine*, 1357-1363.

C., M. (1976). *Human Behavior*. (9(5)), 16-22.

C., M., & Leiter, M.P. (1997). *The Truth About Burnout*.

Çapri, B. (2006). Tükenmişlik Ölçeğinin Türkçeye Uyarlanması: Geçerlik ve Güvenlik Çalışması. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 62-77.

Demir, N. (2009). *Tükenmişlik Sendromunun Örgütsel Bağlılık ve İş Tatmini Üzerindeki Etkisi*. 8(32), 193-202. <https://doi.org/10.14783/maruoneri.696194>

Duranoğlu, Y. (2015). Çalgı eğitimi sürecinde öğretim yaklaşımları, Sanat ve Eğitim. 9(1), 87-93.

Dülger, V. (2014). *Tükenmişlik sendromu ve iş doyumuna etkisi*. Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Edelwich, J., & Brodsky, A. (1980). *Burn-out: Stages of disillusionment in the helping professions*. <https://doi.org/10.1177/019263658106544520>

Girgin, D. (2015). *Bireysel Çalgı Dersi Tükenmişlik Ölçeği Geliştirme Çalışması: Geçerlik ve Güvenirlik Analizi*. 4(1), 115-126. <https://doi.org/10.14686/BUEFAD.2015111019>

Golembiewski, R.T., Munzenrider, R., & Carter, D. (. (1983). Phases of progressive burnout and their work site covariants: Critical issues in OD research and praxis. *The Journal of Applied Behavioral Science*, 19(4),461-481.

Hamann, D. L., & Daugherty, E. (1985). *Burnout Assessment: The University Music Student*. (3(2)), 3-8. <https://doi.org/10.1177/875512338500300202>

İğneler, K. Ö. (2015). *MÜZİK ÖĞRETMENLERİNİN TÜKENMİŞLİK DÜZEYLERİNİN BELİRLENMESİ (GAZİANTEP İLİ ÖRNEĞİ)* [Zirve Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü]. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>

Kaplan, F. B. (2019). *Eğitim Fakülteleri Müzik Eğitim Anabilim Dallarındaki Çalgı Eğitimcilerinin Mesleki Tükenmişlik Düzeyleri ve Mesleki Doyum Düzeylerinin Belirlenmesi*. Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Müzik Eğitimi Bilim Dalı.

Karabulut, D. (2009). *Müzik eğitiminde bireysel çalgı öğretiminin önemi*. (3(1)), 5-10.

Karasar, N. (2012). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri* (24. bs). Nobel Yayınevi.

Köksal, S., & Yüceland, E. (2022). *Mesleki Müzik Eğitimi Veren Kurumlarda Okuyan Öğrencilerin Tükenmişlik ve Bireysel Çalgı Dersi Tükenmişlik Durumlarının İncelenmesi*. (22(1)), 377-409. <https://doi.org/10.17240/AIBUEFD.2022..-929035>

Leiter,M.P., M., C. (1997). *Stanford Social Innivation Review*. 17.

Maslach,C. (2001). Job Burnout. *Annual Review psychology*, 397-422.

Maslach,C., C. (2003). *Current Directions in Psychological Science*,. (12,5,), 189-192.

Maslach,C., J., S. E. (1981). *Journal of Occupational Behavior*. 99-113.

Orzel, H. (2010). *Undergraduate Music Student Stress and Burnout*.

Orzel, H. (2010a). *Undergraduate Music Student Stress and Burnout* [[San José State University]]. <https://www.proquest.com/pqdtglobal/docview/848932801/fulltextPDF/4FFE4A1504C54F50PQ/1?accountid=159111>

Orzel, H. (2010b). *Undergraduate Music Student Stress and Burnout* [San José State University]. <https://www.proquest.com/pqdtglobal/docview/848932801/fulltextPDF/4FFE4A1504C54F50PQ/1?accountid=159111>

Osmanoğlu Taştan, N. (2015). *Mobbing (psikolojik şiddet) algısı, tükenmişlik sendromu ve işten ayrılma niyeti arasındaki ilişki: Banka çalışanları üzerinde bir araştırma* [Yüksek Lisans Tezi]. Beykent Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Özmenteş, S. (2013). *Çalgı eğitiminin birey üzerindeki etkileri. Eğitim ve Bilim.* (38(170)).

Perlman, B., & Hartman, A. (1982). *Burnout: Summary and Future Research. Human Relations.* 35(4) 283-305. <https://doi.org/10.1177/001872678203500402>

perlman,B.&Hartman,E.A. (1982). *Human Relations.* 284-291.

Pines, AM. (2000). Treating career burnout: A psychodynamic existential perspective. *Journal of Clinical Psychology*,. [https://doi.org/10.1002/\(sici\)1097-4679\(200005\)56:5<633::aid-jclp5>3.0.co;2-#](https://doi.org/10.1002/(sici)1097-4679(200005)56:5<633::aid-jclp5>3.0.co;2-#)

Satır, S. (2019). *Tükenmişlik sendromu ve işe adanmışlık ve bir uygulama* [Yüksek Lisans Tezi]. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Sezici, E., & Güven, Ö. (2016). Otel İşletmelerinde İşgörenlerin Tükenmişlik Düzeylerinin Maslach Tükenmişlik Modeline Göre İncelenmesi. *Yönetim ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, (2), 111-132. <https://doi.org/10.11611/JMER825>

Uçan, ali. (2005a). *Müzik eğitimi* (3. bs).

Uçan, A. (2005). *Müzik eğitimi temel kavramlar-ilkeler-yaklaşımlar ve Türkiye'deki durum.* Ankara: Evrensel Yayınevi.

Uyduran, E. G. (2021). *Müzik Öğretmeni Adaylarının Tükenmişlik Düzeylerinin Belirlenmesi* [Yüksek Lisans Tezi]. Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Müzik Eğitimi Bilim Dalı.

Ünal,F. (2008). Ailede çocuk istismarı ve ihmali. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, (1), 9-18.

Yıldırım, Z. A. (2019). *Müzik Öğretmeni Adaylarının Bireysel Çalgı Dersine Yönelik Tükenmişlik Düzeylerinin İncelenmesi(Karadeniz Bölgesi Örneği)*. Trabzon Üniversitesi Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Müzik Eğitimi Anabilim Dalı.

Yöndem, S. (1998). *Türkiye’deki mesleki müzik yüksek öğretim kurumlarında klasik gitara uyarlanmış türkü kaynaklı eğitim müziklerinin öğretiminde ve seslendiriminde karşılaşılan sorunlar ve çözüm önerileri* [Gazi Üniversitesi].
<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>

Zabuska, A. (2018). *International Journal of Music Education*,. 366-379.

Zabuska, A., Ginsborg, J., & Wasley, D. (2018). *A Preliminary Comparison Study of Burnout and Engagement in Performance Students in Australia, Poland and the UK*. (36(3)), 366-379.

Zor, M. (2023). *Müzik Öğretmeni Adaylarının Bireysel Çalgı Dersine Yönelik Tükenmişlik Düzeylerinin İncelenmesi(İç Anadolu Bölgesi Örneği)*. Necmettin Erbakan Üniversitesi Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Müzik Eğitimi Bilim Dalı.

EKLER**Bireysel Çalgı Dersi Tükenmişlik Ölçeği****CİNSİYET:****SINIF:**

	Bireysel Çalgı Dersi Tükenmişlik Ölçeği	Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
1	Çalgı dersinde kendimi çaresiz hissediyorum.					
2	Çalgı dersinin olduğu günler kendimi hasta hissediyorum.					
3	Çalgı dersinde kendimi kapana sıkışmış gibi hissediyorum.					
4	Çalgı dersinde kendimi boşlukta hissediyorum.					
5	Çalgı dersinde bir an önce dersin bitmesini istiyorum.					
6	Çalgı dersi beni gerçekten geriyor.					
7	Çalgı dersinin olduğu gün sabah kalkmak istemiyorum.					
8	Çalgı dersinde kendimi değersiz ve başarısız biri gibi hissediyorum.					
9	Sabah kalktığımda bir gün daha çalgı dersini kaldıramayacağımı hissediyorum.					
10	Kendimi çalgımdan duygusal olarak uzaklaşmış hissediyorum.					
11	Çalgı dersinden önce sinirli ve gergin oluyorum.					
12	Çalgı dersine çalışmak istemiyorum.					
13	Elimde olsa çalgı dersine girmezdim.					
14	Çalgı dersinde bir umutsuzluk duygusu yaşıyorum.					
15	Çalgı dersini mecbur olduğum için alıyorum.					
16	Çalgı dersi olmasaydı bölümümü daha çok severdim.					
17	Çalgı dersinin olduğu günler kendimi çok bitkin hissediyorum.					
18	Çalgı dersinde aşırı endişe yaşıyorum.					
19	Çalgı dersinden soğuduğumu hissediyorum.					
20	Çalgı dersinden çıktıktan sonra kendimi tükenmiş hissediyorum.					

21	Çalgı dersinin olduğu günler sabah kalktığımda yorgunluk hissediyorum.					
		Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
22	Çalgı dersinden dolayı çok yıprandım.					
23	Çalgı dersinde sık sık başım ağrıyor.					
24	Çalgı dersinden dolayı yanlış bir bölüm seçtiğimi düşünüyorum.					
25	Çalgı dersinde çok çabuk öfkeleniyorum.					
26	Çalgı dersi günü yaklaştıkça çok kaygılanıyorum.					
27	Çalgı dersinde kendimi boşa zaman harcıyor gibi hissediyorum.					
28	Çalgı dersi ile ilgili şeyler ilgimi çekmiyor.					
29	Çalgı dersinde konsantre olamıyorum.					
30	Çalgı dersinde öğretmenle birebir çalışmak bende çok fazla stres yaratıyor.					
31	Çalgı dersinde öğretmenimin söylediği şeylere çok çabuk güceniyorum.					
32	Çalgı dersi artık benim için önemli değil.					
33	Çalgı dersinde elim ayağıma dolaşıyor.					
34	Çalgı dersine çalışmam gerektiğinde çalışmamak için bahaneler bulurum.					
35	Çalgı dersinde başarısız olacağımı düşündüğüm için çok heyecanlanıyorum.					
36	Çalgı dersi materyallerini sık sık unutuyorum.					